

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszültörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS: **FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérről más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Pénzügyi harc.

(I. L.) Amióta nemzeti kormányunk van s az osztrákok látják, hogy tovább nem vagyunk hajlandók tűrni tulkapásaikat, hanem minden kérdésben a függetlenségre törekszünk, azóta minden uton-módon ellenünk dolgoznak. A mit gonoszság és bosszu kieszelhet, mindazt megpróbálják s természetesen nemcsak parlamenti, népgyűlési, iparegyleti szónoklatokkal, hanem alattomos spekulációkkal is támadnak.

Milyen mély gyűlölet, milyen politikai elvetemedettség kell ahhoz, hogy még saját kárára is rontson bennünket Ausztria. Valóságos gonosztevő szövetség alakult, a melynek főcélja: rontani a magyart, a hol csak lehet.

Ezzel szemben nekünk csak egy fegyverünk lehet, el kell szakitani azokat a szálakat, a melyek Ausztriához fűznek. Eddig is csak politikai csalással, lakáj engedékenységgel lehetett a közösséget fentartani, de most, a mikor a tüzes ellenségnél is vadabul károsít a „szövetséges testvérállam“, akkor már nemzetünk ellen való vétek a közösséget helyeselni.

Még le sem csendesedett az az izgalom, a mely a vén alkuszának méltán nézett Széll Kálmánnak a kvótabizottság teljes ülésén mondott beszéde nyomán támadt, — a melyben istenítette a közösséget, — már is, mintha csak válasz akarna lenni erre a bizanci izü önhitt locsogásra, az osztrák pénzügyi kamarilla üzemel botránkoztatják meg a becsületes magyarokat.

Mit tesznek ugyanis ezek a lajtántuli gonoszok?

A pénzpiacra szándékosan, mesterségesen lenyomják a legfontosabb magyar állampapír árfolyamát. Eddig 1.5 százalékkal rontották le azt s az így előállott árkülönbözet 30 milliónál több.

Igy tesznek az összes magyar papirokkal, mert a mint csak tehetik, a pénzpiacra dobják azokat nagy tömegekben, a nélkül, hogy erre pénzügyi ok lenne.

Mint hogy pedig ebből az így előálló értékcsökkenésből első sorban az eladó osztrákoknak van kárunk, hát fenyegetéssel, terrorizmussal dolgoznak. Szinte kényszerítik a tulajdonosokat arra, hogy adjanak tul a ma-

gyar értékpapíron, osztrák „hazafiságból“.

Ezt persze úgy kell értelmezni, hogy miután Magyarország komolyan készül a gazdasági és politikai függetlenségre, tehát gazdasági téren kell megnyomorítani, megrontani. Arra nem gondolnak a gonoszok, hogy ez bennünket nem félelemre s alázatos megadásra indít, hanem annál komolyabban az elszakadásra. Már eddig is küldt, hogy az osztrák pénzügyi támadást a legbefolyásosabb pénzintézetek vezetik. Ezek elküldik ügynökeiket a tőzsdére, ahol sürgetve erőszakolják a magyar papirokat a vevőközönségre. S ezt addig folytatják, a míg az értékek veszedelmesei csökkennek.

Ezentul pedig az a cél, hogy így megrontva a magyar értékeket, megrontsák hitünket is. Annál fontosabb érdekük ez, mert a magyar kormány nagyobb kölcsönt szándékozik felvenni s akkor az alacsony árfolyam miatt, a melyen ezt a pénzt megkaphatja, a mi kárunk annál nagyobb.

Itt az alkalom, hogy a nemzeti kormány megmutathassa, miben különbözik az eddigi nemzetrontó kormányoktól. Ilyen gonoszságokkal szemben többé nem a haszontalan alkudozásokra van szükség, hanem a komoly tettekre. Reméljük, hogy abban a bizonyos békeszerződésben nincs olyan pont, a mely megtiltaná a koalíciós kormánynak, hogy a magyar érdekeket védje. Ennek pedig az az útja, hogy a kiegyezési tárgyalásoknál ne azokat a szálakat bogyozzák össze, a miket a megvadult osztrákok eltépdesnek, hanem inkább használják fel a kedvező alkalmat az önállóság mielőbbi megteremtésére. S ha ez megtörténik, akkor nemzetgazdasági létérdekeink nem lesznek többé kiszolgáltatva osztrák spekulációnak, gonosz merényleteknek, hanem a magunk urai leszünk.

— Ma, tagadhatatlan, hogy az enyhítő körülmények figyelembevételével is, az ország, a közhangulat nem látja elég erélyesnek a kormányt az osztrákokkal való harcban. Többet várt, tehát többet követel. Erélyt akar tapasztalni, nem megegyezési tárgyalásokat s folytonos engedékenységet. S van egy bizonyos határ, a melyen túl a „magasabb politikai okok“ nem indokolhatják ezt.

A nemzet érzékenysége most nagy s ha reménykedve néz is minden szem a kormányra, az nem jelenti azt, hogy mindent jóba veszünk. Az osztrák tulkapásokkal szemben való eljárás a legérzékenyebb pont. Ha épen itt lát a nemzet gyengeséget, nagyon könnyen megfordul a kocka s azok a milliók, a kik most ércfal módjára állanak a kormány háta megett, lavina módjára rohannak át ellenzékbe. Ezt az igazságot, ha fájdalmas is, de ki kell mondani, mert mindenki érzi s a komoly, őszinte sajtó minden sora hangoztatja.

Készüljön tehát a kormány erős harcra, elszánt küzdelemre, hogy miénk lehessen a döntő győzelem!

A politikai helyzetről.

* Sajtószabadság, ami — nincs.

A sajtószabadsággal most úgy állunk, hogy a mindenkori kormányok guszatusától függ, vajjon az 1848. évi sajtótörvényben lefektetett ama nagy elvet, hogy: „Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti és szabadon terjesztheti“ — tiszteletben kívánja-e tartani, vagy nem. Az éjjeli ügyész, a lefoglalás (vagy ha úgy tetszik elkobzás) a negyvennyolcas törvénynek eme megbecsülhetetlen nagyságu elvi kijelentését neveltségessé teszi. S mikor ezt mondjuk, keserű emlékek ujulnak meg lelkünkben a közelmúltból, a Fejéradarabontváry-Lányi-féle abszolutista időből. Elkobzásban nem volt ugyan részünk, mert igaz magyar, becsületes gondolkozásu királyi ügyész: Diemár Károly örködött közvetlenül fölöttünk, akit talán a darabontok ezért is nem kedveltek és nyugalomba küldöttek. Az abszolutizmus idejében ugyan a hivatalozólával minden csütörtök és vasárnap reggelén pontosan elvitette a „Székely-Udvarhely“ legujabb számát. Azonban a benne levő közlemények az ő hazafias érzelmeivel mind megegyezőek voltak. Sőt a marosvásárhelyi sajtóügyi közvadászó is csupán egyszer — bizonyára felsőbb utasításra — talált olyan cikkelyt lapunkban, amelynek kéziratát szerkesztőségünkben lefoglaltatta. De azért történhetett volna másképp is, ha valami haladópartí szolgalelkü népség lesz vala akkor az ügyészi helyen. Az ilyen és ezekhez hasonló szerencsés véletlenekre nem bízhatjuk a sajtószabadságot. Tehát nemcsak a sajtószabadság barátainak, hanem a nemzeti kormánynak is hazafias földadata kell legyen, hogy a jelenlegi kedvező parlamenti

alkalmat fölhasználják és a sajtószabadságnak új törvényvel való biztosítását, félremagyarázhatatlan szabályozását követeljük, sürgessék és eszközöljék. Hiszen ez is azok közé tartozik, ahol alkotmányunkon ama bizonyos tatóngó üregek, hézagok mutatkoznak és feltétlenül betömendők.

* Iparos érdekek a törvényhozában. Az Ipartestületek Országos Szövetsége igen helyes mozgalmat indított meg. Körlevelet intézett a hazai összes ipartestületekhez (sajnos, ilyen intézmény Székelyudvarhely városban még nincs). A szövetség kívánatosnak tartja, hogy az iparos közönség az iparos érdekeknek a törvényhozában leendő kellő képviselőt alkalomán napirenden tartsa s hogy az iparosok első sorban központi vezérferfiaikat léptessék fel. Ha azonban vidéki vagy helyi tekintélyes iparosok lépnek fel, ezeket is a szövetség éppen úgy fogja központilag támogatni, mint a központi vezéreket. E célra külön alapot gyűjt a szövetség, mely pártpolitikát üzni nem kíván és a jelöltek pártállására sem óhajt befolyást gyakorolni. Nagyon elérkezett az ideje annak, hogy a derék iparoságnak is hivatott képviselői kerüljenek immár a törvényhozába s ne csak mindig „hajduk öntsék a harangot“ az ország egyik főntartó oszlopát képező, teherviselő polgárságának arra, hogy lépten-nyomon — temetésére meghuzzák...

* A darabont kormány vád alá helyezése ügyének előadóját e hó 18-án választják meg a képviselőház igazságügyi bizottságában. Reméljük, hogy a vád alá helyezés tényleg megtörténik és operette-előadás nem lesz majd belőle.

* Kállay Ubult, Csikvármegye főispánját folyó hó 16-án (holnap) fényes ünnepséggel fogadják és iktatják be állásába székely testvéreink. Az installáción a székely képviselők is résztvesznek. Elmenetelüket jelezték Ferenczy Géza, Geréb János, Bene István, Zakariás János háromszéki; Gyarmathy Dezső, Kállay Tamás, Hinléder Ernő, Kovácsy udvarhelymegyei és Urmánczy Nándor marostordamegyei képviselők. Kállay főispán e hó 17-én Alesikra, 18-án Gyergyószentmiklósról és 20-án Tölgyesre fog utazni, ahol mindenütt lelkes ünnepléssel várják. Tusnádfürdőre Csikszeredából külön vonat megy a főispán elé.

* A királyhoz intézett feliratot 9 napig tartott vita után részleteiben is elfogadta a Ház és lepecsételve a miniszterelnök útján elküldöttek — Bécsbe. A kormány a horvát pénzügyi egyezményt tárgyalatja le és azután a költségvetést tüzték napi-

rendre. A nemzetiségek csak ezt várták. Most immár ismét onthatják a krokodil-könnyeket jó ideig. Mig ez foly, addig a miniszteriumok az 1907. évi költségvetést készítik elő. Közben újabb indemnitást kér a kormány, mert különben e hónap végével ismét ex-lex lenne.

* A szerb vámháboruban újabb fordulat nem állott be. Belgrádból jövő értesülés szerint — a szkuptsina megalakulása után a szerb kormánynak első dolga lesz meghatalmazást kérni arra, hogy az intrikáló Ausztriát mellőzve, az összes államokkal megköthesse a kereskedelmi szerződést. Elismeréssel szólnak a magyar sajtó rokonszenvére. Azonban sajnálatukat fejezik ki a fölött, hogy ennek dacára Szerbia a hivatalos magyar kormány barátságával nem dicsekedhetik. Hja! A „hivatalos magyar kormány” nálunk még mindig 67-es izü; olyan, amelynek Bécsből diktálnak, Goluchovszky ur furulyál és az járja a ceppelit... De majd lesz ez másképp is, ha tiszta 48-as kormány kerül uralomra.

* Polónyi és Lányi. Az Ország írja a következőket: Az abszolutizmus bérencei és megfizetett tollai a parlamentből kiszorulva, visszavonultak a haladópartai sajtóorgánomok mögé és onnan intézik rágalmaikat, izgatásait és lázításait. A lapelkobzásokat a darabont-kormány idejében helyeselték, sőt mulattak rajta, most pedig mint bírálók és vádlók egy személyben tombolva, élnek vissza a sajtószabadsággal s egyéb érvek hiányában Polónyi eljárását az izgató sajtóval szemben — az általuk dicsoított Lányi-féle rendszerrel hasonlítják össze. Pedig bizonyára ők érzik legjobban, hogy egészen más az, amit Lányi csinált és más az, amit Polónyi cselekszik. Lányi alkotmányunkat és törvényeinket akarta összezuzni, Polónyi pedig a régi rendnek embereit, a régi hazaárulókat üldözi tovább. Ez nagy különbség kettőjük között. Az egész képviselőház tüntetőleg helyeselte Po-

lónyi eljárását és ez a tény is bizonyítja, hogy a kormány és a többség tisztában van a nemzet érdekeivel és el van szánva arra, hogy letörje a nemzet ellenségeit.

A III. osztályu kereseti adó.

Elmondhatjuk a költővel a „Kárpátoktól az Adriáig egy bős üvöltés, egy vad zivatar! Az ország minden részéből tömegesen szállítja a posta a kereskedők és iparosok panaszaikat a III. osztályu kereseti adó horribilis felemelése ellen. Része van ez áldásban az ország minden vidékének. Csekély kivétellel minden kereskedőnek és iparosnak. És mivel a III. osztályu kereseti adót emelik az előző évi adó többszörös összegére egyformán az ország minden részében, lehetetlen ezt a szép egyöntetűséggel országszerte megindult eljárást egyes, az előadói tisztet végző adóügyi közegek tulbuzgalmára visszavezetnünk. Hiszen ezek az urak nem tartottak országos kongresszust a III. osztályu kereseti adó együttes felemelésének elhatározása céljából. Kellott tehát valami titkos rendeletnek, valami felsőbb utasításnak megjelenni, mely az illetőket adófelemelési javaslataik megtételében az adóemelés legszélse határáig való elmenésre kötelezte. Ez az általános felfogás, amelyből aztán a következő, nem minden logika nélkül való vélemény fejlődött ki. A kormány jól tudja, hogy a majdnem két évig tartott ex-lex ideje alatt felgyülemlett adóhátrálékokból jelentékeny összegek behajthatlanok lesznek. Ezt a hiányt pótlendő, a III. osztályu kereseti adót kell erősen felemelni; ez lévén a legelasztikusabb és egyszerűsmind a legkönnyebben behajtható adónem, mi nem állítjuk, hogy a kormány efféle ravasz fondorlattal szándékozik az államkincstar deficitjét elhárítani, de érthetőnek tartjuk, hogy az elkeseredett üzletemberek, miután a tulságos megadóztatás okait nem látják, azokat felfedezni nem képesek, efféle feltevésekben

vélük a kiméletlen megsarcolás okát feltalálni. Hogy mennyire fog a felébredt vis unertie az új kormány népszerűségének ártani, azt fejtegetnünk talán nem szükséges. És mind ezen általános miseriumon mi keveset segíthetünk. Mert talán egyes üzletemberek felemelt adójából leengednek valamit, egy újabb adózási ciklus beköszöntével azonban újból kezdetét veszi a zaklatás, a hajsza, az adóhatalmasságok előtt való aláztat esedezés. Nem kegyelmet, hanem igazságot van joguk követelni az iparosoknak és kereskedőknek. Ehhez persze nem meghunyászkodás, nem alázatos kérelmezés, hanem a polgári önértetből fakadó bátor szókimondás kell. Nem adószállításokat, másékléseket, hanem gyökeres adóreformot kell követelni. E célból a III. osztályu kereseti adó által érdekelt összes adózóknak országos kongresszust kellene tartaniok, abban meg kellene állapítaniok a kérdéses adónem gyökeres reformjának tervezetét, ezt egy monstre küldöttség tagjai, kik hasonlitsanak a mezőgazdaság érdekeinek szószólóihoz abban, hogy nem kértelnek, nem komplementiroznak, hanem őszinte nyíltsággal feltárják a kereskedőknek és iparosoknak az adóreform tekintetében való jogos követelményeit.

Városunkban az 1905. és 1906. évi III. o. kereseti adó kivetésének tárgyalását e hó 18-án kezdik meg. Addig kongresszust tartani nem, de méltányosságot majd a kivetésnél lehet tanusítani.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kóborlások.

Modern világ a Libánban.

Utolsó években nyári csavargásainak első iránya mindig a Libanon vezetett keresztül. Soha meg nem untam. Utazásomnak első felében bőséges szórakozást nyújtottak zetelaki atyámfiai, kik olyan művészettel tudják az utat elállani, mint akár az oláh... Pardon! egyházasfalvi öslények. Mire e szekér-

tömegeből szerencsésen kievickéltem, mindig jóleső érzéssel gondoltam a Liban csendes megálló helyére, hol izletes konyha és zavartalan nyugalom szokott fogadni. Az említettem kellemességekből most a kelletlenül nagyobb mértékben kijutott, mert balsorsom épen keddi napon indított el. Annál inkább epedtem a megpihenés után. De már távolról szokatlan mozgalmat, sürgés-forgást látva, ideges balsejtelem fogott el. Talán...

Csakugyan újvilágot találtam: pincér-lányt, poloskát és fakereskedőt, egyszóval: civilizációt. A leányzó ékes ó-szász stílusban mosolygott és kacintott reám, a poloska s v a b flegmával csipeszkedett belém, a fakereskedő ékes galicia i jargonban törte össze Árpád apánk nyelvét, aminthogy társalgásába Galicián kívül legsűrűbben a Goldstein Számi születéséről híres Munkács fordult elé. Kinn az ivóban Szvatoptluk dicső drótozó utódjai zengtek a Kriván dicséretét. E világpolgáriás zür-zavarban egyszerre szinte szokatlan hangok ütötték meg füleimet: egy kacskaringós, kiteremtettézt káromkodás. Ez azonban hamisítatlanul — szekely volt.

Az ebédre várakozva, elszenderedtem és ezalatt különös vízióim voltak. Párducos hősök száguldottak előttem, kergetve a futó ellenséget; majd életerős szikusok tüntek fel hatalmas fejszékekkel, irtva az erdőt, a hol majd házat építsenek, törve az avart, hogy az édes anyaföld adja még a mindennapi kenyeret, hányva a gypüt, hogy ez a betörő török-tatar ellen védje a családot, a nőt és gyermeket. Csak úgy tölöngtak lelkem elé több, mint ezer évek fényes küzdelmei, mialatt a szekely nevet beirta a világ történetébe, de makacsul ragaszkodott a röghöz, melyre lábát egyszer rátette. A végén jött egy furcsa alak piszkos, de alázatosan hajlongó, mézes-mázos szavu, aki majdnem bocsánatot kér, hogy élni merészkedik. Hogy aztán mit adott a szekelynek, azt nem láttam, hanem egyszerre sűrű, má-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A szekelyek reáltörténete 1562 — 1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(46. folytatás.)

A XVII. század folytán többször találkoztunk mégis az oklevelekben a libertinus névvel, kivált midőn rangemelésről van szó.¹⁴⁵ Levelekben is, melyek az egész szekely nemzethez szólnak, „a szabadosok összesege” van említve, és mindjárt a darabontok után következnak.¹⁴⁶ A libertinusok száma a XVII. században úgy elolvadt, hogy egészen jelentéktelen lőn a többi szabad rend mellett. 1701-ben pl. Alcsikon 116 darabont mellett csak 6 szabados volt.¹⁴⁷ A szabadosok tehát nem kerültek mind a darabontok osztályába, de a velők egyenlő jogokban és kötelességekben részesültek, sőt a szabad sóizás jogát is hasonló mértékben élvezték.¹⁴⁸

Jogilag a darabontok helyzete 1601 után sem igen változott lényegileg. Ezután is az volt a feladatuk, hogy gyalog puskásokként szolgáljanak a hadmezőn. Fegyverökről, felszerelésükről magok gondoskodtak. Azonkívül alkalmazták Udvarhelyt és Görgényben várszolgálatra is, még pedig az erődítési munkálatoknál kézi munkára. Udvarhelyszék 1647-ben a görgényi vármunkák végzésire 1500 szekeret

és 200 darabontot rendelt ki.¹⁴⁹ Továbbá a foglyokat kíségetni a darabontok feladata volt.¹⁵⁰ kötelesek voltak falusbiróságot viselni s attól huzalkodni nem volt szabad.¹⁵¹ S a mellett Vásárhelyt még hidvámot is kellett fizetniök.¹⁵²

Ellenben adófizetéstől menteségesek voltak s csak az 1659-iki nehéz esztendő után vették rá erre. Elvileg a várszolgálatról is fölmentették,¹⁵³ csak hogy e szabadságokat nem igen respektálták. Saját használatukra 1651-ben I. Rákóczi a szabad sóizás jogát megadta a darabontoknak is, s mint a lófők vagy primorok csak bizonyos taksát fizettek. E cikkelyt fölvetették az Aprobatakbá s törvényes hatályát a XVIII. században is megtartotta.¹⁵⁴ Telkeiket nem adhatták el s így e rend a teljes elszegényedéstől megmentődött. Egy 1636-ik évi parancs szerint olyan darabont, kinek fia nem volt, s leányait jobbágyok vették el, az ő jószágát azok semmikép sem birhatták, hanem azt a legközelebbi fegyverfogható rokon kapta meg, azonban a birtok becsértékét a leányok mégis megkaphatták.¹⁵⁶ A fejedelem e parancsának az volt a célja, hogy a szabad szekely nagyon elpusztulásának gátat vessen.

Később aztán, a darabontok rendje rohamosan kezdett apadni, úgy hogy Udvarhelyszékben 1721-ben már csak 310 volt, míg 1627-ben még

1197 lélek. A többi székekben sajnos! a darabontok vagy pixidariusok kivétel nélkül a lófők közé vannak számítva, ezért nem állapíthatni meg, minő a számviszony a két rend között. 1721-ben mintegy 1400 darabont mellett 8000 lófő volt, voltak ezeken kívül 348 privilegizáltak is — zetelakiak, oláhfalviak, solumosok; mindazáltal az ily számolásokban a vármegyei és a szekelyföldi adatokat nem lehet és nem szabad egyformán kezelni.¹⁵⁷ A darabontok ily csekély száma abból érthető meg, hogy közülök sokat a lófők rendjébe emeltek. A XVII. század minden fejedelme alatt gyakoriak az ily emelések, mikről oklevelek és a liber regius beszélnek.¹⁵⁸ Egyébként, hogy 1623 után részint önként, részint kényszerítve, sokan álltak jobbágyoknak, rendszabályok bizonyítják, amelyeket a fejedelmek éppen ellenök adtak ki. Rákóczi 1635-ben külön listába iratta a rendeket és jövőre nézve a rendi hovátartozás megállapítására ez volt a bázis. A tisztviselőket hivatalvesztés terhe alatt utasították, hogy a hadkötelest ne hogy jobbágyokba engedjék, kivéve azokat, kik a szabadságokért pert folytattak; aminek pör útján kellett eldölnie, azt a királyi táblához fölebbezni szabad volt. Voltak olyanok is, kik ellen magok a nemesek is, bár jogigényök lehetett, pört nem indíthattak.¹⁵⁹ E rend gyors és rohamos apadásának bi-

zonysága a többek közt az az országgyűlési határozat, mely szerint oly községekben, hol a darabontok száma igen leapadt, magok a lófők és gyalog puskások is, sőt 1657 után nemesítették is, a falusbiróságot viselni tartoztak.¹⁶⁰ Szabad akaratból is mentek jobbágyoknak a darabontok, hogy így a hadiszolgálat terheitől meneküljenek.¹⁶¹ E rendnek számszerű sulya Erdélynek Habsburg-uralkodás alá kerülté után mind kisebb lőn, mert a Habsburgok nem hadi szolgálatot követeltek, hanem adópénzt tőlük.

... A lófők 1601-ben az ősi viszonyoknak Báthori Zsigmond által való helyreállítása után, kevesebb kárt vallottak, mint a primorok, mert a korábbi fejedelmek nekik csak kevés számú jobbágyot adtak volt. Így hát ők voltak, kik az új helyzetből legtöbb hasznot húztak. A régi nemeseket ugyanis a szabadosok gyűlölték, mert azok intrikáltak mindig ellenök s az 1662-iki támadásban is ludasok voltak. A mellett egészen 1601-ig mint birtokosok nem jó hirt-nevet szerettek magoknak s végül mindenképpen azon voltak az ősi rendezés helyreállítása után, hogy Báthori Zsigmond szabadságlevele az országgyűlés támogatásával valahogy megsemmisüljön.

(Folyt. köv.)

morító sűrű pára támadt körülötte és a rög kezdett kigurulni a székely lábai alól.

A leányzó megcsipett; ebédre invitált. Felébredve, szomorú igazságként láttam, hogy egy óriási erdő ismét nem a székelyé, de a káromkodás a világ végéig szinarany maradt...

Tovis.

A függetlenségi párt új tagjai

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as Kossuth-párt kültagfelvétel bizottsága Károlyi István gróf elnöklété alatt ülést tartott, amelyen többek között Dr Viola Sándor székelykeresztúri ügyvéd, Koréh Endre ref. lelkész Sepsiszentgyörgyről, Dr Fenyvessy Soma és Dr Bedő Sándor ügyvédek, valamint Köllő Ignác kir. törvényszéki bírót Marosvásárhelyről, Lengyel György földbirtokost Nagenyedről, Dr Balázs Elek ügyvéd Gyergyóremetéről, Dr Bartha Imre ügyvéd Kovásznáról, Farkas Albert főispánt Marosvásárhelyről, Elekes Béla főispánt Kézdivásárhelyről és Dr Pisztel Marián tanárt Brassóból kültagjai közé iktatták.

A „Tulipánkert-Szövetség” akciója.

Amint a „Tulipánkert-Szövetség” zászlajára írt — a magyar közgazdaság és kultúra fejlesztése — nem hajtható végre egy pillanatnyi lelkesedés eredményéből, mert ahhoz a magyar társadalom szívós kitartása és buzgalma szükséges. A „Tulipánkert Szövetség” munkája eredményes csak úgy lehet, ha mögötte az egész magyar társadalom szervezeten, aldozatok áll. Ennek a felbuzdulásnak, amely a Tulipánkert elnevezés alatt az egész világot csodálatba ejtette, nem szabad pusztán szalmalángnak lennie, nehogy elleneinknek, akik nem hisznek a magyarok kitarthatóságában — ez esetben is — igazuk legyen. A „Tulipánkert Szövetség” elnevezéshez oly nagy nemzeti erő fűződik, amelynek hasznosítását elmulasztani, igazán nagy bűn volna. A nemzet áldozott eddig is, de áldozatkészségére a jövőben is szükség lesz. A „Tulipánkert-Szövetség” közgazdasági és kulturális programját maga a nemzet fogja megszabni s módot is fog keresni a vezetés, hogy a közel jövőben arra a nemzet fel is hívassék, így akarván elfojtani azon gyanúsító hangokat, amelyek a nemzettel elhitetni akarják, hogy a „Tulipánkert-Szövetség”-hez begyűlt összegek egyéb célokra használatnának fel, mint amire — programja alapján — a nemzet akarata reá szentelni óhajta. Gróf Batthyány Lajosné.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara f. hó 16-án teljes ülést tart. A főbb tárgyakat a székely ipari akcióról, székely fiúk ipari kiképzéséről, a bukaresti kiállításról szóló jelentések s a kereskedelmi alkalmazottak számára alapítandó jutalmak ügyében történt kormányleirat tárgyalása képezik.

Osztrák áru a „tulipán” cégére alatt. Az osztrák szemtelenkedés egy kirívó példáját közlik velünk. A bécsi Riesz és Grundmann cég már ezelőtt négy évvel «Tulipán vászon» védjeggyel lajstromoztatta vásznait, tudatában lévén annak, hogy mily könnyen ül fel a naiv magyar a hangzatos elnevezéseknek. Persze, hogy a mostani tulipán mozgalom nagyon kapóra jött az osztrák cégnek és valósággal elarasztotta a magyar piacot tulipán vászonnal, melyet mint magyar gyártmányt szerepeltet. Ezt az perfidiát most azzal tetézi még, hogy védjegy-bitórlás címen perli azokat a magyar gyárakat, amelyek gyártmányaik elnevezését a tulipánnal bármily vonatkozásba hozzák. Ergo ez az osztrák cég a magyar gyárosokat szeretné megbüntetni, mert honi ipartermeküket magyaros elnevezéssel meirik forgalomba hozni, holott jog (?)

szerint az osztrák ipar cikkeknek dukál a hazafias magyar jelző! Fura dolog? Annyi azonban bizonyos, hogy maholnap oda fogunk jutni, hogy az osztrák arcátlanság még a magyar elnevezéseket is kisajátítja.

Pályázat. Az oklándi kir. járásbíróshoz aljegyzői állásra pályázni lehet 2 hét alatt. A nagysinkai járásbíróshoz átalakító díjnoki állásra szintén.

Gyümölcs piac. A világhírű kecskeméti gyümölcs piac most mutatja fel az idej legnagyobb gyümölcsforgalmat Eddig már 700 vagon barackot vitt el a vasut külföldre. Naponta száznál több vagon barackot szállítottak el s ez még így tart egy hétig. Egy napi barackforgalom értéke 150—200,000 korona. Az üveg meggy kilója egy korona; a tüköralma 28—32 korona, a vajalma 28—36 korona, apró körte 24—30 korona métermázsánként. Ime, mi az eredmény, ha egy város egyazon fajta gyümölcsből termel nagy mennyiséget. Ebből tanulnunk kell s nekünk is erre kell törekednünk. A jól berendezett gyümölcsstermelés nagyfontosságú része a belterjes gazdaságnak s legalább hoz annyit, mint a gabonatermelés. Csodálatos, hogy az oly bő baracktermés dacára városunkban még sem lehet igazi barackot látni. Sőt az erdei eper literét is még mindig 30 fillérért árúsítják. Piacunk különben az utóbbi idő alatt, egész indokolatlanul — szörnyen megrágult. Mire való a Vásárcsarnok fiókja? Csak nem az emeli az árakat? Ezzel a székelyen segíteni nem lehet. Különben e tárgyra még visszatérünk.

A komló ára. A közep európai komlótermés a sok eső miatt közepes lesz, ezért a magyar komló ára felemelkedett. Már most 2 korona 1 kiló s a külföldi kereset igen nagy. Legyen egyszer szüretje a magyarnak is.

A kolozsvári V. Erdélyrészi Gépkiallításra, mely az Erd. Gazd. Egyet. idej országos tenyészállatkiállításával kapcsolatban szept. 5—9-én lesz, az eddigi bejelentések szerint lefoglaltak: Talajművelő gépek, vető- és atógépek részére: 860 négyzetmeter, gőzcseplők és motorok számára: 1280 négyzetmeter, terménytisztítóknak: 420 négyzetmeter, tejjgazdasági gépek stb.-nek 200 négyzetmeter és egyéb celu gépek, eszközök, anyagok stb. részére összesen 2324 négyzetmeter területű helyet, ami összesen: 5084 négyzetmeter helyet tesz ki, jóval többet, mint a mennyi a legutóbbi kiállításon elfoglalva volt. Tekintettel arra, hogy a bejelentési határidő még csak e hó végén jár le, a kiállítás sikere minden eddiginél fényesebbnek ígérkezik.

Homoród-fürdőn üdülnek: Dr Bodolla Gábor kir. törvényszéki elnök és családja Székelyudvarhely, Fekete Gábor kir. táblai elnök és családja Kolozsvár, Illyés Ferenc ny. törv. bírós. és családja Székelyudvarhely, Illyés Miklós ny. huszárezredes Székelyudvarhely, özv. Kovács Mórné és családja Székelyudvarhely, özv. Gál Jánosné és családja Székelyudvarhely, Szabó Albert kir. közjegyző és családja Budapest, Vajda Lajos fakereskedő felesége és gyermekei Székelyudvarhely, Kiss Sarolta felsőbb leány isk. tanítónő Kolozsvár, Sebess Dénes orsz. gyűl. képviselő Marosvásárhely, Bod Károly ny. r. tanár és családja Székelyudvarhely, Esztergár Bálint főerdész felesége és leánya Hidalmás, Kopasz Lukács és Jakab nagybirt. és fakereskedő Győ. szentmiklós, özv. Czákó Józsefné Marosvásárhely, Simó Gizella nagybirt. leánya Harasztkerék, özv. Kőnczey Miklósné Kézdiszentlélek, özv. péterfalvi Molnár Kálmánné Déva, Dubisz Béla vasuti tisztv. Békéscsaba, Orbán Györgyné földbirtokos fele-

sége Marosvásárhely, Müller Vilmos p. ü. számellenőr és családja Segesvár, Eperjesi Eliza magánzó Segesvár, Elekes Mariska Siménfalva, Ravasz Miklós földbirt. felesége Homoródszentpál, özv. Ravasz Béláné Homoródszentpál, Molnár István és felesége hivatalnok Kolozsvár, Zimmerman Friderika és leánya posztógyáros felesége Segesvár, Csiki Miklósné birtokos Marosvásárhely, Izmael Mihály földbirtokos felesége Radnót, Báró Hacke Károlyné magánzó Budapest, özv. Thoroczka Jajosné magánzó Segesvár, Járai Róbert felesége Deésfalva, Berenczey Miklósné Dicsőszentmárton, Felszegi Gyula bankhivatalnok Dicsőszentmárton, Horváth Miklós kir. táblabíró és családja Marosvásárhely, Dr Sárkány Miklós felesége Marosvásárhely, Horváth Erzs. Birkös, Walter Vilmos és családja Szalodás Székelyudvarhely, Bereghy Miklós tanár és felesége Pancsova, özv. Pap Lukácsné és leányai Kolozsvár, Zöldi Miklós szolgabíró és családja Raánót, Péter Ferencné kép. tan. felesége és leánya Székelykeresztúr, Péter Antal p. isk. tan. és családja Torda, Scharl Vilmos takarékpénztári ig. és családja Torda, Homolay Lajos pénzügyi titkár felesége és leánya Székelyudvarhely, Persián János kereskedő és családja Székelyudvarhely, Dr Vass Lajos ügyvéd és családja Székelyudvarhely, Florián Bogdán kereskedő és családja Székelyudvarhely, özv. Szarka Árpádné és leánya Székelyudvarhely, id. Dézsi Antalné birt. és vendéglős, ifj. Dézsi Antal Székelyudvarhely, Hügel Lipót nagykereskedő és családja Szászrégen, Szabó Nándor szolgabíró családja Székelyudvarhely, Borosnyai Lajosné Székelyudvarhely, Borosnyai Pálné Székelyudvarhely, Dr Fekete Sándor cs. és kir. törzs orvos és családja Bécs, Bespalatz Mathild építész felesége Nagyszeben, Herbert Kata, Széll Kata, Jovian János és családja magánzó Marosvásárhely, Csák Aladár ref. lelkész felesége Vésztő, Dr Burnáz Imre, körorvos Szentgyőházafalu, Dr Demeter Lőrinc főszolgabíró Székelyudvarhely, Hory Béla elnök Kolozsvár, Bod Péter ig. tanár és családja Nagysinken, Székely Dénes könyvkereskedő családja Székelyudvarhely, Dobó Etelka tan. nő Nagyvárad, Benedek Dénes ref. lelkész felesége Makfalva, Felméri Margit Makfalva, Szenner Kata, Kovács László koronkai ref. lelkész felesége és testvére Ravasz Piroska Nyárádszereda, Vitalyos József adótitkár és felesége Négyesi Margit tan. nő Nyárádszereda, Koncz Lajos joghallgató, Koncz Mariska Székelyudvarhely, Dr Beczasi Gyula orvos és családja Boeska, özv. Baczó Lajosné és Baczó Biri Homoródszentmárton, Cs. Szabó Kálmánné Budapest, Pongrácz Janka Budapest, Tündisch Katalin, Mathias Mária, Borger Károly és Benyen Károly Nagydisznódról, Tordai József kir. bírós. hivatalnok N.-kikinda.

Lóosztályozás Fogarason. A fogarasi m. kir. állami ménés lóanyagának osztályozása — időközben beállott változás miatt — nem augusztus hónap 22—24. napjain, hanem július 22—24. napjain fog megtartatni.

Növény-kísérleti állomás. Az erdélyi gazdasági egyesület felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, hogy Kolozsváron állítsa fel a növény-kísérleti állomást, miután a magyarvári állomás megszűnt.

Gsászárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kén- és szulfidgyógyfürdő, modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák, török, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamosviz-fürdők. Ivó- és belégzési kúra. 200 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld az **Igazgatóság.**

CSARNOK.

Mese a tulipános-estéről.

— Hátha megtörtént. —

(1. Folytatás.)

Most már biztosan tudva a szörnyű valót és a halál szomorú okát, vérmesebbjeink halált kiáltottak rájuk. Mosolyogsz? Ne hidd, hogy hatalmunk oly kicsiny. Mi örökös összeköttetésben vagyunk a tengerrel; csak egy szavunk kell s millió tinta-hal árasztja el eddig édes vizeiteket s ihattok azután üdítő cseppek helyett tintát s rózsáskörmű asszonyaitok moshatják azután tintában arcukat reggelenként.

De tapasztalt elnökünk esendet inett és helyes okadatulással kifejtette, hogy ti ártatlanok vagytok a cseh-papirosban. Azután nagy eszmétől megragadva, kiadta a jelszót, hogy el a „Tulipán-estély”-re. Áldozunk honfiúi kegyelettel az áldozatok emlékének!

Az eszme tetszett s a hivatalos ügy megbeszélésére összeült gyűlés lelkes, ünnepelni és mulatni vágyó közönséggé alakult át. Nálunk a nőknek is van cselekvő befolyásuk a közügyekre s így nem kellett értük hazamenni, ott voltak ők is a gyűlésen. Pakolnunk se kellett eleséget a nagy utra, mert hisz végig terített asztal várt reánk.

Paducné, a kinek 7 férjhezmenő leánya van, váltig sopánkodott, hogy ő mégis hazamenne és pakolna valami falni valót, mert ők szünóra alatt nem szoktak az étterembe kimenni. Neheztelt is e meg nem bocsátható szokás miatt a Paduc-familiára mindkét zenekarunk.

Sorok között megjegyzem, hogy a jó asszony elhallgatta, hogy e szokásnak azért hódolnak, mert a leányok étkesek s már öregedő papájuk szerény gátrendőri állást tölt be egy nem is valami előkelő gátnál. Végre megnyugtattuk a gondos asztal szonyt, hogy esetleges költségeit köz-társaságunk „Temetkezési-alap”-jának terhére hordozni fogjuk.

Ezzel az ellentétek elsimultak, csapatokba verődünk s hazafias dalokat fujva, frissen évezünk a folyón felfelé. Utunk elég mély vízben vezetett, csupán a gátak okoztak néha komolyabb akadályt. Szerencsére azonban ott voltak a fürge, udvarias pisztrángok s mindenikük felvéve hátára egy-egy más osztálybeli halat, felhajították magukat a gáton. Már az első ily akadálnál újból meggyűlt Paducnéval a bajunk. Kijelentette könnyek között, hogy őt idegen férfi az urán kívül soha sem érintette s éppen nőtlén hal nem fogja őt soha a hátán keresztül cipelni a gáton. Megjegyzem, hogy a rendelkezésre álló pisztrángok mindenike nőtlén volt; ezek a bohémek ritkán házasodnak, rögzött elvük, hogy a mig Paducnék vannak a világon, addig stb.

Egy véletlen eset segítségünkre jött. A jó asszony addig bolyongott keservével a víz partjához közel, mig egy halásznak a hálójába került.

Eddig mosolyogtuk öngaságát, de most szivszorongva lestük, hogy mi lesz szegénnyel.

Csak Csuka bácsi, ki a nálunk clausus numerust alkotó ügyvédek legudósabbja és a halászati törvény-

ben igen jártas, vigasztalt meg, hogy a mennyire ő Paducnét ismeri, élve fog a vízbe visszakerülni. Igaza volt. Az öreg halász megnézegette a szermeresen sikongó asszonyságot innen is, tul is s azután csendes humorral hajította el magától, még pedig szerencsénkre nem a gát alá vissza, hanem a gát fölé. Így a jó asszony egy kis jedséget leszámítva, nőtlen pisztráng kezek érintésétől menten jutott át a gáton.

Csuka bácsi ügyvédi discretiojából kifolyólag soha se árulta el, hogy miért vetette a halász Paducnét vissza. A rossz nyelvek úgy tippeltek, hogy vénke már az asszony. Egy pihenőnél az infámis pisztrángok faggatására, mikor egyikök szermerjai fináncolatlan dohányt is ígért már a szenvedélyesen dohányzó Csuka bácsinak, annyit mégis elárult a nagy férfiú, hogy ő szívből saj-

nálja szegény Paducot, kinek már is 7 nagy leánya van...

(Folyt. köv.)

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

„A szellemi élettestimunka az idegzetet nagyon megviseli, mi különösen meleg időben mutatkozik legjobban. Ajánlatos tehát ilyenkor a székely havasi

A szellemi

élettestimunka az idegzetet nagyon megviseli, mi különösen meleg időben mutatkozik legjobban. Ajánlatos tehát ilyenkor a székely havasi

INDASZESZ

gyógyfű-sósorszeszt) használata, mely massagenál (gyuró-kenőkura) alkal-

mazva az idegrendszerre a legjobb befolyással van, a testet üditi és frissíti, az izmokat edzi és számos orvosi kitünőségek egybehangzó véleménye szerint fejfájás, nátha, influenza, csusz (reuma), köszvény, tagzsagatás és minden meghűlésbőleredő bajok ellen is kitünő szernek bizonyult. Kapható mindenütt 2 és 1 koronás üvegekben. Készíti Balázsovich Sándor Koronagyógyszertára Sepsiszentgyörggyön.

Jó házból való fiu ki a gymnasium III. vagy IV. osztályát végezte gyakornoknak felvétetik Márk Testvérek fűszer- és fonalkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Sterba Ödön jóhírű fűszerkereskedését vétel utjám átvettem és azt ezentul saját nevem alatt folytatom.

Midőn ezt a körülményt a közönség szives tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy a szolid, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kivál minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődömránt tanusított szives pártfogását részemre is fentartani és én ígérem, hogy azt minden tekintetben ki is fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos fűszerkereskedő.

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban **Gyertyántfy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.**

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű FÖLDES-féle **MARGIT-CRÉM** kitünő hatású arckenőcsőt, mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit.

A Földes-féle Margit-crém gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, máj foltok, bőratkák, pattanások, kiütések és mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni, de óvakodni kell a hamisítványoktól.

Ara: Kis tégely 1 K, nagy tégely 2 K Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1-20 K, Margit-aroziv 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíti: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentveküldetnk Kapható: Konez Armin és Solyomossy János gyógyszerüzében.

Legfinomabb a maga nemében a **Ceres-étel-zsir!** (kókuszdióból). Tészta-, pecsenye-sütéshez és főzéshez a legjobb.

Schicht György „Ceres“ tápszermlveik osztálya, Aussig E.m.

FOGAK

a legfinomabb amerikai gyártmány, könnyen megszokhatók és rágásra tökéletesen használhatók. Darabja 2 forinttól 4 forintig. A fogak tömése a legujabb és legjobb módszer szerint 3 koronától 6 koronáig darabonként. — Foghuzás érzéketlenítéssel 2 korona. Múterem Székelyudvarhely Árpád-utca 10. sz. alatt.

Dr Kovács Géza egy. orvostudor, fogorvos.

TOCK-COGNAC MEDICINAL

Kezesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS és STOCK pároló-telepe FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

Thomassalakliszt

csillag védjegyű

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas műtrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kerti vetemény és ugar trágyázásához is. Sziveskedjék a védjegyre, ólomzárra és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS Budapest, VI., Teréz-körut 3. sz. a Thomasphosphatfabriken G. m. b. h. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piactérre, az ujonnan épült **Frölichné-féle üzlethelyiségbe** hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárúkbán, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárú, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel **SZENTPÉTERY GERGELY.**

Allamilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb árakon.

Mindig friss fűszerárú!

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régiójának bizonyult háziszere, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, csúznál és meghűléseknél** bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cz. jegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerüzében kapható. — Főraktár: **Tó. József** gyógyszerésznél, **Budapestén.**

Richter gyógyszerüzára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában. Elisa Bethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

KÉRJEN csak **Seller és Kary-féle**

FREDIN

legjobb tisztítószer minden lábbeléhez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcall, oscarra, chevreaux és lakkepöh. Bécs, X III.